

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЗГОДА Юлія.....	423
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	
КІЛІМІЧЕНКО Сергій.....	428
ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	
КІЛІМІЧЕНКО Христина.....	434
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ	
КОВИРШИН Віктор.....	439
СПЕЦИФІКА ЗАТРИМАННЯ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
КОЛОДІН Денис, КОЛОДІНА Анна.....	442
ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ ЗАСОБІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Людмила.....	446
ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗГАДКИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ У ВИПАДКАХ ВИНЕСЕННЯ РІШЕННЯ ПРО СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
КРИВДА Людмила.....	450
ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МАКСИМЧУК Іван.....	453
ВПЛИВ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
МУНТЯНУ Юліан.....	458
АНАЛІЗ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗАРУЧНИКІВ	
НЕЧИПОРУК Володимир.....	461
ДИСТАНЦІЙНІ ДОПИТИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ФОКУСІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	

ПАВЗІЮК Анатолій.....	465
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ПРОТИПРАВНЕ ДІЯННЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЧНОМУ АНАЛІЗІ ПОВЕДІНКИ	
ПАЛАМАРЧУК Олексій.....	470
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ	
ПАТРЕЛЮК Дмитро.....	475
ЩОДО ЗАСОБІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	
ПЕТРОСЯН Айк.....	478
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИКО–ПРАВОВІ ЗАСАДИ	
ПИШНЕНКО Ірина.....	483
ІНСЦЕНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МАСКУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ	
ПОЖАР Вадим.....	488
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	
РУБЕЦЬ Катерина.....	492
КРИМІНАЛЬНО–ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	
САМОЙЛЕНКО Олена.....	496
КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК	
СТАРОДУБОВ Олександр.....	499
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ УМОВ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33571>

Пожар Вадим

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології,
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2029-1581>
e-mail: pvg.profy03@gmail.com*

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

У тезах досліджено проблематику забезпечення прав і законних інтересів потерпілого під час вирішення питання про застосування до підозрюваного чи обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. На підставі положень Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України та практики Європейського суду з прав людини обґрунтовано необхідність переосмислення процесуальної ролі потерпілого у кримінальному провадженні.

Ключові слова: потерпілий, засади кримінального провадження, запобіжні заходи, тримання під вартою, забезпечення прав учасників кримінального провадження.

Pozhar Vadym

*Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor at the Department of Criminalistics,
Forensic Examinations and Polygraphology
National University «Odesa Law Academy»
Odesa, Ukraine*

ISSUES OF THE PRINCIPLE OF ENSURING THE RIGHTS AND LEGITIMATE INTERESTS OF THE VICTIM WHEN APPLYING DETENTION TO A PERSON

The theses examine the issue of ensuring the rights and legitimate interests of the victim when deciding on the application of detention as a preventive measure to a suspect or accused person. Based on the provisions of the Constitution of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and the case law of the European Court of Human Rights, the need to reconsider the procedural role of the victim in criminal proceedings is substantiated. Particular attention is paid to the need to strengthen the procedural guarantees of the victim, ensure their right to be heard during the consideration of issues

concerning preventive measures and maintain a balance of interests among the participants in criminal proceedings.

Key words: victim, principles of criminal proceedings, preventive measures, detention, ensuring the rights of participants in criminal proceedings..

Відповідно до ст. 2 КПК України, завдання кримінального провадження охоплюють не лише забезпечення охорони прав, свобод і законних інтересів підозрюваного чи обвинуваченого, але й захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень. У цьому контексті потерпілий виступає безпосереднім носієм порушеного кримінальним правопорушенням блага, а тому належне забезпечення його процесуального статусу є необхідною передумовою досягнення цілей кримінального провадження. Відсутність належного акценту на правах та законних інтересах потерпілого у системі кримінально–процесуальних гарантій обумовлює виникнення дисбалансу між учасниками кримінального провадження та негативно впливає на реалізацію принципу рівності прав й справедливості.

Сталим є той факт, що у доктрині кримінального процесу пріоритетна увага приділялася гарантуванню прав підозрюваного та обвинуваченого, що було об'єктивно зумовлено необхідністю утвердження стандартів демократичної правової держави та запобігання можливим проявам свавілля з боку органів державної влади. Однак сучасний етап розвитку кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики актуалізує потребу у переосмисленні ролі потерпілого у кримінальному провадженні. На практиці саме потерпілий нерідко залишається найбільш уразливим учасником кримінального процесу, права та законні інтереси якого потребують не лише формального визнання, а й ефективного механізму відновлення та захисту.

Отже, положення ст. 55 Конституції України, інтерпретовані крізь призму практики Європейський суд з прав людини, формують не лише декларативне право потерпілого на звернення до суду, а й покладають на державу позитивний обов'язок щодо створення ефективного механізму реалізації та захисту такого права. У зазначеному аспекті право на судовий захист набуває змістовного наповнення через систему процесуальних гарантій, спрямованих на забезпечення реальної можливості потерпілого брати участь у кримінальному провадженні, відстоювати власні інтереси та домагатися відновлення порушених прав. За таких умов забезпечення прав і законних інтересів потерпілого слід розглядати як самостійну галузеву засаду кримінального провадження, що має фундаментальне значення для функціонування всієї системи кримінальної юстиції.

У зв'язку з цим, доцільно виокремити низку аргументів на користь нормативного закріплення відповідної засади у кримінальному процесуальному законодавстві. По–перше, її існування сприятиме забезпеченню належного балансу між сторонами кримінального провадження, оскільки сучасна модель кримінального процесу не може обмежуватися виключно посиленими гарантіями

сторони захисту без належного врахування прав та інтересів потерпілого. Закріплення окремої засади дозволить досягти процесуальної рівноваги між потерпілим та обвинуваченим, що відповідає принципу справедливого судочинства.

По–друге, належне забезпечення прав потерпілого безпосередньо пов'язане з реалізацією завдань кримінального провадження, визначених ст. 2 КПК України. Ефективне кримінальне судочинство є неможливим без гарантування належного захисту особи, яка зазнала шкоди внаслідок кримінального правопорушення, оскільки саме відновлення її порушених прав виступає одним із ключових критеріїв ефективності механізму кримінальної юстиції.

По–третє, нормативне закріплення засади забезпечення прав і законних інтересів потерпілого має важливе значення у контексті запобігання вторинній віктимізації. Недостатність процесуальних гарантій, складність процедур та відсутність ефективних механізмів захисту нерідко призводять до повторного психологічного та правового травмування потерпілої особи вже в межах самого кримінального провадження. У зв'язку з цим формування належної системи гарантій захисту потерпілого є необхідною умовою гуманізації кримінального процесу та забезпечення його людиноцентричного характеру.

Аналіз сучасної правозастосовної практики свідчить, що потерпілий часто не залучається до розгляду клопотання про запобіжний захід, хоча закон прямо не забороняє йому брати участь. Така практика веде до обмеження його права бути почутим та висловити свою думку щодо ризиків, які несе підозрюваний. Навіть коли вони беруть у цьому участь, інтереси потерпілого не завжди враховуються судом при ухваленні рішення. Це суперечить принципам змагальності та рівності сторін, які закріплені в Конституції України та КПК України. Крім того, потерпілі часто не інформуються про зміну або скасування запобіжного заходу, що ставить під загрозу їх безпеку та законні інтереси.

З огляду на це, вважаю, що у випадках, коли під час вирішення питання про застосування запобіжного заходу зачіпаються права чи законні інтереси потерпілого, зокрема у зв'язку з необхідністю забезпечення його особистої безпеки від можливих посягань або погроз з боку підозрюваного, а також з метою гарантування відшкодування завданої злочином матеріальної шкоди, потерпілий, його представник чи законний представник повинні мати право висловити свою позицію щодо обрання, продовження, зміни чи скасування відповідного запобіжного заходу. Крім того, вони також повинні бути наділені правом оскаржити рішення, прийняте за результатами розгляду цього питання, до вищестоящего суду. Його позиція може стосуватися необхідності застосування до підозрюваного тримання під вартою у зв'язку з ризиками тиску, залякування або іншими формами впливу на потерпілого.

Задля реального забезпечення прав потерпілого, його законного представника та представника на цьому етапі провадження необхідно вносити

зміни до КПК України, які б чітко регламентували право потерпілого, законного представника, представника, по–перше, бути повідомленим про розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу, брати участь у судовому засіданні, виступати в судовому засіданні, викладаючи свою позицію та аргументи, висловлювати свою думку щодо необхідності застосування певного заходу та його виду, зокрема наполягати на триманні під вартою підозрюваного, обвинуваченого. По–друге, у випадках коли слідчий, прокурор взагалі не ініціюють застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу, потерпілий, його законний представник, представник повинні мати право самостійно звертатися до слідчого судді, суду з відповідним клопотанням про застосування запобіжного заходу. Також потерпілий, його представник повинен мати право самостійно звертатися до слідчого судді, суду з клопотаннями про зміну запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на інший і навпаки, а також про скасування тримання під вартою, якщо це буде відповідати його законним інтересам. І по–третє, потерпілий, його представник повинен мати безперешкодне право на оскарження ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу або про відмову у цьому до суду апеляційної інстанції незалежно від їх участі у судовому розгляді цього питання в суді. Це сприятиме не лише дотриманню балансу інтересів сторін, але й підвищенню довіри потерпілих до системи кримінального правосуддя.

Таким чином, засада забезпечення прав і законних інтересів потерпілого в кримінальному провадженні повинна зайняти окрему важливу сходинку у системі галузевих засад кримінального провадження. Для цього необхідно забезпечити всебічний її розвиток та дослідження, зокрема й в аспекті її реалізації під час застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжних заходів. Особливо гостро це питання постає при застосуванні найбільш суворого запобіжного заходу – тримання під вартою.